

Foto: Mediacentrum Defensie

De NIDV is tevreden dat het kabinet verhoging van het defensiebudget zoals aangekondigd in het Regeerakkoord, ook doorzet.

NIDV positief over Miljoenennota

De NIDV is positief over de vooruitzichten voor de Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie zoals de Miljoenennota weergeeft.

De extra middelen voor de politie zijn nodig voor de doorontwikkeling van de nog jonge organisatie. Hiermee kan de politie doorgaan met de goede en nodige veranderingen. Innovatie en openstaan voor nieuwe ontwikkelingen spelen ook hier een grote rol en worden met extra budget beter mogelijk.

Voor cyber komt ook extra geld beschikbaar. Dit staat ook bij de industrie hoog op de agenda. De NIDV draagt hiertoe bij door onder meer het project Cyberweerbaarheid NIDV, een gesubsidieerd project van het *Digital Trust Center* van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het richt zich op de cyberweerbaarheid van de Defensie- en Veiligheidsgerelateerde Industrie als geheel.

De budgetten voor de politie en cyber wil de NIDV ook de Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie ten goede laten komen. Gebruik maken van en investeren in de kennis en expertise binnen Nederland betekent namelijk ook dat de industrie continuïteit in orders ervaart, onze economie erop vooruit gaat en werknemers meer zekerheid krijgen.

Lees verder op volgende pagina

De NIDV is tevreden dat het kabinet de lijn van verhoging van het defensiebudget zoals aangekondigd in het Regeerakkoord, ook in deze begroting doorzet. Wij hebben hoge verwachtingen van de herijking van de Defensienota, die cruciaal wordt voor het defensiebudget van de toekomst. Wij zien uit naar de 17 behoeftestellingsbrieven in 2019 die op het investeringsprogramma van de Defensienota prijken.

Het aangekondigde Defensie-investeringsfonds moet meer stabiliteit geven aan de defensiematerieel-uitgaven. Ook dat biedt Nederland meer veiligheid maar ook innovatie, economische groei en werkgelegenheid. De NIDV is graag betrokken bij de uitwerking van dit fonds.

Essentieel voor een innovatieve Nederlandse Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie is een volledig functionele kenniscreatiecyclus, waarin naast de ontwikkelstadia ook het realiseren van een product of dienst en het daadwerkelijk gebruiken essentieel is voor het ecosysteem. Dat vergt betrokkenheid van de overheid bij alle fasen van de levensduur van een systeem. De NIDV is daarom voorstander van het integraal ontwikkelen, demonstreren, toepassen, bouwen en instandhouden.

Ondernemers willen met hun specifieke expertise vroegtijdig betrokken zijn bij het opstellen van eisen in verwervingstrajecten. Met de actuele kennis van de materie kan het bedrijfsleven de *state-of-the-art* status, zoals innovatieve ontwikkelingen inbrengen. Het is essentieel dat de overheid traditionele bedrijven maar ook *start-ups en scale-ups*, blijft motiveren om te vernieuwen. Eén op de 200 start-ups is uiteindelijk succesvol, de kans op succes van een innovatie is 0.5% (Deloitte, TNHK 2015). Maar juist die 0.5% is nodig om Nederland voorop te laten lopen en verdient de steun van de overheid. Dat is ook het geval als het gaat om projecten in de Defensie- en Veiligheidssector. De overheid is dan vaak de enige klant; goede begeleiding van de bedrijven is essentieel, en optreden als *launching customer* is een *must*. Zo kan de Nederlandse industrie ook op de Europese markt meedingen om orders van andere landen.

De NIDV ziet uit naar de herziene Defensie Industrie Strategie die eind 2018 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden. Voortzetting van de samenwerking met Defensie en EZK bij de Nederlandse inbreng in het Europees Defensie Fonds ziet de NIDV als een kans voor het bedrijfsleven.

Info bij Ron Nulkes r.nulkes@nidv.eu

Modernisering Apache-helikopters

Nederlandse bedrijven worden zeker betrokken bij de modernisering van de vloot Apache-helikopters van de Koninklijke Luchtmacht.

Dat zei staatssecretaris Barbara Visser van Defensie desgevraagd op vrijdag 14 september op de vliegbasis Gilze-Rijen. Ze ondertekende daar het contract met de Verenigde Staten ter modernisering van de 20 jaar oude Apache-vloot. Dit deed ze samen met Michèle Hizon van het Amerikaanse DSCA (Defense Security Cooperation Agency) in het bijzijn van de Amerikaanse ambassadeur in Nederland, Pete Hoekstra. In mei van dit jaar meldde Visser aan de Tweede Kamer dat de upgrade van de 28 helikopters 878 miljoen euro zou gaan kosten. Het *project Apache Remanufacture* kost dus ruim 31 miljoen euro per toestel. Visser: "Geen klein spul. We hebben ook gekeken naar de aanschaf van nieuwe toestellen. Uiteindelijk viel de keuze op reviseren van de oude."

Lees verder op volgende pagina

Beeld: Riekelt Pasterkamp

Staatssecretaris Barbara Visser van Defensie ondertekende op de vliegbasis Gilze-Rijen een contract met de Verenigde Staten ter modernisering van de 20 jaar oude Apache-vloot.

De luchtmacht schafte ooit 30 exemplaren aan waarvan er nog 28 in gebruik zijn: één verongelukte in 2004 in Afghanistan en één crashte in 2015 in Mali. De 28 AH-64D's zijn technisch en operationeel verouderd. Volgens Defensie blijven na de modernisering de dan AH-64E's inzetbaar tot 2050. De helikopters worden compleet gereviseerd en opnieuw opgebouwd. Ze worden voorzien van nieuwe rompen, transmissies, rotorbladen en het vermogen van de motoren wordt vergroot.

Info bij Peter Huis in 't Veld p.huisintveld@nidv.eu

Project NIDV Cyberweerbaarheid

Het Digital Trust Center (DTC), onderdeel van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat, heeft bekendgemaakt welke initiatieven aanspraak kunnen maken op de subsidieregeling van in totaal 1 miljoen euro om regionale en sectorspecifieke samenwerkingsverbanden te stimuleren.

Door geleerde lessen en *best practices* met elkaar en toekomstige initiatieven te delen, hoopt het DTC een stevige impuls te geven aan een landelijk dekkend stelsel van regionale en sectorale aanspreekpunten op het gebied van veilig digitaal ondernemen.

Als NIDV mogen wij met ons voorstel over het Cyberweerbaarheidsplan aanspraak maken op de subsidieregeling. De Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie (DVI) heeft een belangrijke rol in de ondersteuning van de Nederlandse Defensie, haar internationale partners (zoals NAVO) en de Openbare Orde en Veiligheidssector (OOV-sector). Het voorstel richt zich op de verbetering van de cyberweerbaarheid van de DVI als geheel, te beginnen met die bedrijven en organisaties die betrokken

Lees verder op volgende pagina

zijn bij producten en diensten waarbij met Departementaal Vertrouwelijk (DepV) of Staatsgeheim (STG) gerubriceerde informatie gewerkt wordt. Het voorstel houdt o.m. in dat we een Register willen inrichten met Cybersecurity bedrijven die (kunnen) voldoen aan ABDO 2017.

Meer informatie over het Cyberweerbaarheidsplan wordt binnenkort bekend via de verschillende communicatiekanalen van de NIDV. Voor meer informatie over het Digital Trust Center zie www.digitaltrustcenter.nl.

Info bij Rob van Dort r.vandort@nidv.eu

Presentaties op NIDV-Cybersymposium

Op 12 september heeft het 3e NIDV-Cybersymposium plaatsgevonden in de Van Ghentkazerne in Rotterdam. Na een welkom van dagvoorzitter Peter Zinn en Rob van Dort heeft ook LKol Jan ten Hove, commandant van de Van Ghentkazerne, de deelnemers aan het evenement welkom geheten.

Sarah Olierook van het Havenbedrijf Rotterdam legde uit dat de organisatie twee jaar geleden met het project FERM is gestart. FERM heeft als doel om de digitale veiligheid van bedrijven en de havenstad te waarborgen. Met de cyberaanval ((not)Petya) in 2017 is de belangstelling voor het project toegenomen.

Daarna legde D-DMO VADM Arie Jan de Waard het belang van cyberweerbaarheid van de Defensie- en Veiligheidsgerelateerde industrie voor Defensie als aanbesteder toe.

Raymond Bierens (Cybery) en Rob van Dort gaven informatie over het project NIDV Cyberweerbaarheid. Hans de Vries, directeur van het Nationaal Cyber Security Centrum (NCSC) gaf een presentatie over samenwerking op het gebied van cyber security in Nederland terwijl John Jansen, adviseur bij de NIDV, de slag maakte naar cyberweerbaarheid in het Europese Defensiefonds.

Info bij Rob van Dort r.vandort@nidv.eu

Op 12 september heeft het 3e NIDV-Cybersymposium plaatsgevonden in de Van Ghentkazerne in Rotterdam.

Samenwerking met Polen

Begin september werd in Kielce (Polen) de 26ste International Defence Industry Exhibition MSPO gehouden. Samen met DMO heeft de NIDV van die gelegenheid gebruik gemaakt om contact te leggen met het Poolse ministerie van Defensie.

Met de Poolse industrie is bevestigd dat er mogelijkheden zijn om samen te werken in het kader van het *European Defence Industrial Development Program (EDIDP)*. Het bezoek aan de MSPO in Kielce werd begeleid door Elro van den Burg, de voorzitter van de Pools-Nederlandse Handelskamer en luitenant-kolonel Robert Jan Verbrugh, de Nederlandse Defensie Attaché in Polen.

Gesproken werd onder meer met een vertegenwoordiger van het *International Cooperation Office of the Polish Chamber of National Defence Manufacturers (PIPnROK)* en met een vertegenwoordiger van het *Armament Policy Department* van de *Industry Co-operation Branch*.

De Poolse defensie- en veiligheidsmarkt wordt door de Poolse overheid nogal afgeschermd en is daardoor niet makkelijk toegankelijk voor buitenlandse bedrijven. Wellicht komt daar nu verandering in, want voorwaarde voor deelname aan het EDIDP-programma is juist dat er internationaal wordt samengewerkt. Het was dan ook goed om te vernemen dat zowel het Poolse MOD als de Poolse industrie in principe bereid zijn tot samenwerking met Nederland.

Het Poolse MOD zal haar voorkeurslijst voor mogelijk EDIDP-programma's de komende tijd in meer detail gaan uitwerken. In de tussentijd zal de NIDV ook andere landen polsen over hun belangstelling voor EDIDP-programma's. Vervolgens kunnen de mogelijke matches worden besproken in de NIDV-platforms en zal in overleg met de NIDV-deelnemers worden besloten met welke internationale partners aan welke EDIDP-programma's zou kunnen worden deelgenomen.

Info bij Stefan Schaafsma sj.schaafsma@nidv.eu

Contract stages bij EASP AIR

Begin september ondertekenden vertegenwoordigers van het 306 Squadron (Koninklijke Luchtmacht) en NL EASP AIR de eerste samenwerkingsovereenkomst voor stages aan boord van de NL EASP AIR Dornier D0328's die worden ingezet in Maritime Surveillance en ISR-missies.

De stages zijn bedoeld voor Sensor Operators van het nieuwe MQ-9 Reaper-systeem en als extra trainingsmogelijkheden op het gebied van navigatie en bediening van bewakingssensoren en systemen.

Pieter Voeten (Directeur Operations NL EASP AIR): "Ik zie een duidelijke win-winsituatie voor iedereen die betrokken is. In essentie zijn er significante overeenkomsten in soorten systemen en bewerkingen. In afgelegen en autonome operaties worden we geconfronteerd met dezelfde soort uitdagingen op het gebied van C2, Flight Watch en datatransmissie."

Commandant 306 squadron luitenant-kolonel Boudewijn Roddenhof voegt toe: "Deze samenwerking geeft ons de mogelijkheid om in de technische en operationele keuken te kijken van civiele operatoren. EASP Air werkt met andere soorten sensoren en andere operationele concepten. Niet alleen kunnen

Lees verder op volgende pagina

we kennis en ervaring delen; het biedt ook onze Sensor-operators een praktische ervaring terwijl we wachten op onze MQ-9 Reapers.”

Info bij Peter Huis in 't Veld p.huisintveld@nidv.eu

Van Halteren tekent in Seoul

Van Halteren (Ed Noorlander) en Crengine (Dr Lim) ondertekenden medio september in Seoul een overeenkomst met steun van de Nederlandse ambassade: Ruth Emmerink, Deputy Head of Mission, Joo-won Lee, Senior Economic Affairs Officer. Een mooie complementaire actie met TNO (Rik Verhorst) op DX Defence in Korea.

Info bij Stefan Schaafsma sj.schaafsma@nidv.eu

Verbinden Defensie en bedrijfsleven

Tijdens de Summit Platform Defensie Bedrijfsleven 2018 'Up to the Next Level' op 6 december in Den Haag gaan Defensie en bedrijfsleven samen aan de slag om de samenwerking verder vorm te geven.

De top staat in het teken van de adaptieve krijgsmacht, het delen van kennis, lessons learned, verbinden van Defensie en bedrijfsleven en versterken van samenwerking waarbij innovatie centraal staat. De wereld anno 2018 is in beweging. De internationale veiligheidssituatie verslechtert en snelle technologische ontwikkelingen hebben een enorme impact op de wereld waarin we leven, de organisaties waarin we werken en op onszelf.

Tegelijkertijd verandert de samenleving, vergrijst de bevolking en is er een toenemend tekort aan personeel. Wanneer Defensie en bedrijfsleven goed samenwerken, kunnen we op deze uitdagingen in gezamenlijkheid een antwoord geven. De gezamenlijke winst moet hierbij centraal staan. Defensie en bedrijfsleven kunnen van elkaar leren, elkaar versterken en schaarse middelen doelmatiger inzetten.

Op 15 mei is het 'Convenant Herijking Platform Defensie Bedrijfsleven' getekend. Tijdens de Summit wordt de balans opgemaakt en een volgende stap gezet. De Summit vindt plaats in samenwerking met het ministerie van Defensie, Stichting NIDV, FME, VNO-NCW en TLN. Er is de mogelijkheid om zelf een actieve bijdrage te leveren aan het event middels een pitch of marktkraam.

Info bij Anne Brockherde a.brockherde@nidv.eu

Agenda NIDV 2018

4 oktober	Innovation Expo	Rotterdam
10 oktober	Jaarbijeenkomst NIFARP	Woensdrecht
22-26 oktober	Euronaval	Parijs
24 & 31 oktober	Masterclass Marine	Den Haag, Den Helder
26 oktober	Jaarbijeenkomst NGP	Utrecht
29 & 30 oktober	Defat-dagen	Den Haag
7 november	Indodefence	Jakarta
15 november	NIDV-Symposium en tentoonstelling	Rotterdam
27 & 28 november	Berlin Security Conference	Berlijn
6 december	Platform Defensie en Bedrijfsleven	Den Haag

Stichting Nederlandse Industrie voor Defensie en Veiligheid (NIDV)

Prinsessegracht 19
2514 AP Den Haag

T: (070) 364 48 07
F: (070) 365 69 33

info@nidv.eu
www.nidv.eu

Indien u deze nieuwsbrief niet wenst te ontvangen kunt u een e-mail sturen naar office@nidv.eu.